



# Narodowe Forum Muzyki

Przestrzeń dla piękna

# 27

grudnia 2019

piątek

19:00

Wrocław, NFM, Sala Główna

## Najpiękniejsze polskie kolędy

**Agnieszka Franków-Żelazny** – dyrygent

**Marcin Danilewski** – skrzypce, dyrygent

**Paweł Maślanka** – skrzypce, dyrygent

**Aleksandra Turalska** – sopran

**Ewa Wojtowicz** – alt

**Paweł Zdebski** – tenor

**Maciej Adamczyk** – baryton

**West Side Sinfonietta**

**Grzegorz Chojnowski** – prowadzenie koncertu

Program:

**Max Richter** (\*1966) *Four Seasons*

*Recomposed* (według *Czterech pór roku*

A. Vivaldiego):

Wiosna I, Wiosna II, Wiosna III

Lato I, Lato II, Lato III

Jesień I, Jesień II, Jesień III

Zima I, Zima II, Zima III

\*\*\*

Najpiękniejsze polskie kolędy

(aranż. M. Zieliński):

*Wśród nocnej ciszy*

*Gdy śliczna Panna*

*Bóg się rodzi*

*Z narodzenia Pana*

*Lulajże, Jezuniu*

*Mizerna, cicha*

*Oj, maluśki, maluśki*



M. Richter

Projekt realizowany w ramach obchodów stulecia odzyskania niepodległości  
oraz odbudowy polskiej państwowości

*niepodległa*

POLSKA  
STULECIE ODZYSKANIA  
NIEPODLEGŁOŚCI

## Polskie kolędy i dialog z Vivaldim

Artur Bielecki

Max Richter jest współczesnym kompozytorem i pianistą brytyjskim. Studiował w londyńskiej Royal Academy of Music, a następnie we Florencji, gdzie jego mistrzem był Luciano Berio, jeden z najwybitniejszych kompozytorów drugiej połowy XX w. Max Richter jest współzałożycielem zespołu Piano Circus, który został uformowany na potrzeby wykonania utworu *Six Pianos* Steve'a Reicha. Piano Circus buduje swój repertuar w oparciu o zamówienia dzieł u kompozytorów współczesnych, zwłaszcza tych związanych z nurtem *minimal music*. Ta właśnie estetyka jest bliska Richterowi, który tworzy muzykę operową i baletową, a także pisze dla filmu i telewizji.

W utworze *Recomposed by Max Richter: Vivaldi – The Four Seasons* (pod tym samym tytułem ukazał się album płytowy) Richter nawiązuje do słynnych *Czterech pór roku* Antonia Vivaldiego. Stąd w partyturze obecność m.in. solowej partii skrzypiec oraz klawesynu i smyczków. Dodatkiem współczesnym w obszarze jest harfa. Po raz pierwszy kompozycja została zaprezentowana w 2012 r. i okazała się dużym sukcesem Brytyjczyka. Richter proponuje nam w swoim utworze własne, oryginalne spojrzenie na arcydzieło Vivaldiego, spojrzenie z perspektywy kontynuatora nurtu *minimal music*. Niekiedy niemal dosłownie cytuje włoskiego kompozytora, ale także zaskakuje własnymi „interwencjami”, ciekawie przetłumaczy nasze przyzwyczajenia i podejmuje swoistą grę z konwencjami baroku. Nie traci przy tym w swojej „wersji” uroku pierwowzoru.

W kontekście drugiej części tego koncertu zadać można nieco retoryczne pytanie: cóż takiego jest w polskich kolędach, że tak chętnie je śpiewamy i tak chętnie ich słuchamy? Na ich piękno i niezwykle bogactwo duchowe zwracał uwagę m.in. papież Jan Paweł II, który je śpiewał (zachowało się nagranie, na którym utrwalona została nie tylko pastoralka *Oj, maluśki, maluśki*, lecz także zabawne, improwizowane przez papieża dodatkowe wersy). Św. Jan Paweł II 23 grudnia 1996 r. podczas spotkania z rodakami powiedział: „Kolędy nie tylko należą do naszej historii, lecz poniekąd tworzą naszą historię narodową i chrześcijańską. Jest ich wiele, ogromne bogactwo. [...] tamiąc się dzisiaj z wami opłatkami wigilijnymi, życząc, abyście wszyscy, drodzy rodacy, czy w kraju, czy też w Rzymie, czy gdziekolwiek na świecie, śpiewali kolędy, rozmyślali nad tym, co one mówią, nad

całą ich treścią, i byście w nich odnajdywali prawdę o miłości Boga, który dla nas stał się Człowiekiem”. Bogactwo duchowe, treściowe – literackie i muzyczne – jest charakterystyczną cechą polskich kolęd. Potrafią one „przeżyć” znaczenia teologiczne na prosty język emocji i prawd, zrozumiałych dla każdego i do każdego przemawiających – od małego dziecka po sędziwego mędrca. Któż bowiem nie ceni sobie radosnej atmosfery świąt Bożego Narodzenia, rodzinnego ciepła tego niezwykłego czasu, składanych życzeń, ozdobionej choinki i... prezentów pod nią?

Nie można zrozumieć kolęd bez kontekstu Bożego Narodzenia, jednego z fundamentalnych świąt chrześcijańskich, upamiętniających przyjście na świat Jezusa w ubogiej stajence w Betlejem przed dwoma tysiącami lat. Święto w wymiarze liturgicznym Kościół wprowadził najprawdopodobniej w pierwszej połowie IV w., a więc krótko po tzw. edykcji mediolańskim ogłaszającym swobodę wyznania w Cesarstwie Rzymskim. Tradycja bożonarodzeniowa w całym obszarze kultury chrześcijańskiej od wieków zaznacza się wielkim bogactwem zwyczajów i obrzędów. Można w tym miejscu wspomnieć m.in. o niemieckiej świątecznej choince (dotarła ona przed dwustu laty również do Polski i innych krajów naszego regionu), o staropolskim opłatku, o naszym wigilijnym czerwonym barszczu z uszkami. O świątecznym indyku na stołach Anglii i Stanów Zjednoczonych, o szopkach w kościołach i na placach Europy, a przecież to tylko niektóre z licznych tradycji świąt Bożego Narodzenia.

Wiele tych pięknych zwyczajów kultywowano na wsi. Kolędnicy chodzili od domu do domu z życzeniami urodzaju i dobrobytu, za co otrzymywali od gospodarzy „kolędę”. Snopy zboża w Wigilię umieszczano w czterech kątach izby. Pusty talerz, przygotowany dla niespodziewanego gościa, stał się symbolem polskiej wieczery wigilijnej. Kolędy są nieodłącznym elementem tego świętowania, już od stuleci. Ich nazwa wywodzi się od łacińskiego słowa *calendae*, oznaczającego w starożytnym Rzymie pierwszy dzień miesiąca. Właśnie podczas kalend styczniowych (noworocznych) składano sobie dary i życzenia. Stopniowo słowem „kolęda” zaczęto nazywać pieśni związane z Bożym Narodzeniem. W dawnej Polsce używano też określeń „rotuły” oraz „kantyki”. Do najstarszych polskich kolęd należą *Stać się rzecz wielmi dziwna* z XV w., a także – popularna do dziś – *Anioł pasterzom mówił* z XVI w.

Polskie kolędy największy rozkwit przeżyły w epoce baroku. Najprawdopodobniej z tego właśnie okresu

pochodzą tak znane pieśni jak *Lulajże, Jezuniu* (kołęda zacytowana przez Chopina w *Scherzu h-moll* op. 20) i *Gdy śliczna Panna Syna porodziła*. Autorów większości kołęd nie znamy; są to pieśni przeważnie pochodzenia ludowego. Zdarzało się jednak, że słowa kołęd pisali znani poeci, jak w przypadku *Bóg się rodzi, moc truchleje* Franciszka Karpińskiego czy *Mizerna, cicha, stajenka licha* Teofila Lenartowicza. W repertuarze śpiewanym w Polsce znalazła się także bodaj najstarsza kołęda świata, przetłumaczona na ponad sto języków austriacka pieśń *Cicha noc, święta noc* (*Stille Nacht, heilige Nacht*). Ten – mówiąc współczesnym językiem – wielki światowy przebój powstał w Wigilię 1818 r. w austriackiej wiosce Oberndorf. Słowa napisał ksiądz Joseph Mohr, a muzykę skomponował organista Franz Gruber. Kołęda ta dotarła do wszystkich krajów Europy, do Stanów Zjednoczonych, a także poprzez misjonarzy do Afryki, Indii i Ameryki Południowej. Jej motyw zacytował w *II Symfonii „Bożonarodzeniowej”* Krzysztof Penderecki. Obecność tematyki Bożego Narodzenia w dziełach wybitnych kompozytorów różnych epok mogłaby zresztą stać się podstawą programów wielu koncertów.

### **Agnieszka Franków-Żelazny**

Doktor habilitowany sztuk muzycznych, absolwentka Uniwersytetu Wrocławskiego oraz Wydziału Edukacji Muzycznej i Wydziału Wokalnego Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu (obecnie wykłada na tej uczelni). Ponadto ukończyła Podyplomowe Studia Chórmistrzowskie na Akademii Muzycznej im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy oraz Akademię Liderów Kultury na Uniwersytecie Ekonomicznym w Krakowie. W 1999 r. założyła chór „Con Amore” przy Zespole Szkół nr 1 we Wrocławiu. Pełniła też funkcję dyrygenta i kierownika artystycznego Akademickiego Chóru Politechniki Wrocławskiej. W 2000 r. powołała do życia Kameralny Chór Akademii Medycznej (obecnie Chór Medici Cantantes). Od 2006 r. jest dyrektorem artystycznym Chóru NFM. Od stycznia do lipca 2013 r. była opiekunem artystycznym Chóru Polskiego Radia. Występowała jako dyrygent lub chórmistrz gościnny wielu polskich i zagranicznych zespołów, takich jak m.in.: Gabrieli Consort, NFM Filharmonia Wrocławska, NFM Orkiestra Leopoldinum, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Sudeckiej, Orkiestra Symfoniczna Filharmonii Opolskiej, Chór Festiwalowy Międzynarodowego Festiwalu Wratislavia Cantans, Chór Filharmonii Śląskiej, Chor der Bamberger Symphoniker, Schleswig-Holstein Festival Chor, Chór Teatru Wielkiego w Poznaniu, Kaunas State Choir czy Coral Juvenil do Guri. Jest

pomystodawczynią i dyrektorem artystycznym Polskiego Narodowego Chóru Młodzieżowego, a także dyrektorem programowym projektu Akademia Chóralna. Pełniła funkcję kuratora priorytetu „Muzyka” Europejskiej Stolicy Kultury Wrocław 2016. W swoim dorobku posiada liczne nagrania płytowe oraz nagrody. Wystąpiła w 19 krajach Europy, w Stanach Zjednoczonych, Izraelu i Brazylii. Przedstawiła ponad 1000 utworów chóralnych oraz ponad 200 wokalnie-instrumentalnych.

### **Marcin Danilewski**

Artysta pochodzi z rodziny o dużych tradycjach muzycznych. Już w wieku 4 lat rozpoczął naukę gry na skrzypcach. Ukończył Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie K. Jakowicza oraz Mozarteum w Salzburgu w klasie I. Ozima. Jest laureatem wielu konkursów, m.in. Konkursu im. T. Wrońskiego na Skrzypce Solo w Warszawie i Międzynarodowego Konkursu im. P. Czajkowskiego dla Młodych Muzyków w Kurashiki. Jako solista występuje z takimi orkiestrami jak NFM Filharmonia Wrocławska, Filharmonia Opolska, Tatrzańska Orkiestra Klimatyczna, West Side Sinfonietta czy Salonorchester St. Moritz. Jako koncertmistrz gościnny współpracuje z takimi zespołami jak Mozarteumorchester Salzburg, Singing Europe Orchestra, Filharmonia Dolnośląska i Neue Lausitzer Philharmonie. Artysta jest też cenionym kameralistą – współpracuje z Lutostawski Quartet, Silius Trio, Camerata Galiciana Trio i NFM Ensemble. Jest koncertmistrzem NFM Filharmonii Wrocławskiej i orkiestry Camerata Pontresina. Gra na skrzypcach „Ed Gagliano” z 1800 r.

### **Paweł Maślanka**

Naukę gry na skrzypcach rozpoczął w wieku 7 lat. W 2010 r. ukończył Uniwersytet Muzyczny Fryderyka Chopina w Warszawie w klasie K. Podejki. Jest laureatem wielu ogólnopolskich konkursów skrzypcowych, m.in. w Warszawie, Zielonej Górze, Poznaniu, Katowicach, Łodzi i Gdańsku. W 2008 r. rozpoczął współpracę z orkiestrą Sinfonia Varsovia. Z zespołem tym dokonał wielu nagrań obejmujących repertuar od muzyki barokowej po współczesną oraz odbył liczne trasy koncertowe po Polsce, krajach europejskich (Francja, Szwecja, Czechy, Portugalia, Hiszpania, Szwajcaria, Niemcy) oraz Japonii (Tokio, Kanazawa) u boku takich artystów jak N. Kennedy, I. Pogorelič, M. Argerich, A.-S. Mutter i M. Vengerov. Od 2010 r. jest I koncertmistrzem Orkiestry Symfonicznej Filharmonii im. M. Karłowicza w Szczecinie, z którą występuje również jako solista. W 2016 r. otrzymał tytuł doktora sztuk muzycznych. Jest także

nauczycielem w Zespole Państwowych Szkół Muzycznych im. F. Nowowiejskiego oraz adiunktem w Akademii Sztuki w Szczecinie.

### Aleksandra Turalska

Ukończyła Akademię Muzyczną im. F. Nowowiejskiego w Bydgoszczy na Wydziale Wokalno-Aktorskim w klasie V. Narywskiej oraz H. Michalak. Współpracuje z licznymi zespołami specjalizującymi się w wykonawstwie muzyki dawnej, takimi jak m.in. Collegium Vocale Gent, Collegium 1704, Ars Cantus oraz Wrocław Baroque Ensemble. Od 2012 r. jest artystką Chóru NFM. W swoim dorobku posiada liczne nagrania, m.in. takie albumy jak *Requiem A. Dvořáka* zrealizowane wraz z Collegium Vocale Gent, *17th-Century Sacred Music in Wrocław* nagrane z Gli Angeli Genève, *Concerto Palatino* oraz *Wrocławską Orkiestrą Barokową*, a także zarejestrowaną z Wrocław Baroque Ensemble płytę z muzyką B. Pękiela oraz M. Mielczewskiego. Artystka wzięła również udział w nagraniu albumu *Astrolabium Sings Bembinow* oraz krążka zawierającego *Magnificat* M. Palmeriego pod kierownictwem K. Litowskiej – na obu płytach wykonała partię solową.

### Ewa Wojtowicz

Jest absolwentką Wydziału Wokalnego Akademii Muzycznej im. K. Lipińskiego we Wrocławiu. Po ukończeniu studiów doskonalita swój warsztat wokalny pod kierunkiem O. Pasiecznik. Współpracowała z polskimi zespołami specjalizującymi się w wykonawstwie muzyki dawnej, takimi jak m.in. Arte dei Suonatori, Il Tempo i Harmonologia. Wzięła udział w nagraniu płyty z cyklu *Jasnogórska muzyka dawna* z utworami E. Briknera i M.J. Zebrowskiego. Występowała m.in. podczas Międzynarodowego Festiwalu Muzyki Sakralnej, Międzynarodowego Festiwalu Bachowskiego, Festival d'Ambronay, a także festiwalu Gaude Mater i Muzyka Dawna Persona Grata. W ramach European Baroque Academy współpracowała z G. Garridem. Od kilkunastu lat jest artystką Chóru NFM.

### Pawet Zdebski

Urodził się w 1990 r. Na co dzień jest związany z Chórem NFM we Wrocławiu. Ukończył szkołę muzyczną na kierunkach klarnet oraz wokalistyka, a następnie studia w zakresie teorii muzyki oraz wokalistyki. Jako stypendysta programu Erasmus+ kształcił się w Musik und Kunst Privatuniversität der Stadt Wien. W 2015 r. otrzymał nagrodę specjalną w Międzynarodowym Konkursie Wokalnym im. H. Halskiej-Fijałkowskiej we Wrocławiu. Jest współzałożycielem powstałego w 2017 r. Wrocławskiego Męskiego Oktetu Wokalnego.

### Maciej Adamczyk

Ukończył Akademię Muzyczną im. K. Lipińskiego we Wrocławiu w klasie T. Pszonki. Jest trenerem wokalnym, specjalistą od interpretacji piosenki. Od 2006 r. jest artystą Chóru NFM we Wrocławiu, z którym koncertował pod batutą m.in. K. Pendereckiego, J. Kasprzyka i P. McCreesha. Występował w najznamienitszych salach Europy, takich jak Royal Albert Hall w Londynie czy Salle Pleyel w Paryżu; koncertował także podczas BBC Proms. Brał udział w polskiej prapremierze opery *Trouble in Tahiti* L. Bernsteina pod dyrekcją B. Akikiego. W swoim repertuarze ma różne rodzaje muzyki: od renesansowej po współczesną, od klasycznej po rozrywkową. Jest miłośnikiem jazzu oraz poezji śpiewanej, fanem L. Pavarottiego, D. Fischera-Dieskaua, F. Sinatry, B. Joela, G. Turnaua i zespołu Queen. Współpracuje z Towarzystwem Miłośników Lwowa i Kresów Południowo-Wschodnich. Od 2017 r. jest członkiem Wrocławskiego Męskiego Oktetu Wokalnego, a od 2018 r. zespołu Polychord, specjalizującego się w repertuarze jazzowym a cappella.

Organizator:



NFM – instytucja kultury miasta Wrocławia współprowadzona przez:

